

Műhely

- titkok nélkül

Lehet-e több hónap, sőt esztendő lázas munkáját harmincöt percbe sűríteni; rajzolhat-e jellemző képet az alkotás és a megvalósítás folyamatáról a riportfilm? A kérdés bizonyára még azokban is felvetődött, akik már örömmel tapasztalták a tévé két hasonló műsorának elevenségét és kedvcsináló erejét. Csakhogy ezúttal nem széles közönséget vonzó balettbemutatóról és egy jól ismert egyfelvonásos opera felújításáról, hanem egész estét betöltő kortárs magyar opera ősbemutatójáról, pontosabban: a zeneszerző céljáról, a mű értelmezéséről, a zene stílusáról, a történet háttéréről, a dráma mondanivalójáról, továbbá: a rendező és a karmesterek felfogásáról, a díszlet felépítéséről, a kosztümök, a maszkok tervezéséről, a zenekar és a kórus munkájáról, a szólisták tanulásáról, a próbák menetéről, végül a premier hangulatáról, a közönség és a kritika fogadtatásáról kellett hírt adnia. S ha felsorolnám, mi mindenről még — a harmincöt perc máris szűkösen bizonyulna. Az ég tudja, hogyan sikerült a szerkesztőnek és a rendezőnek mindezt tömöríteni, de jóvoltukból a tévénező mondhatni tökéletes képet alkothatott nemcsak magáról a műről, hanem arról a te-

mérdek munkáról is, amely színpadi életét megelőzte és lehetővé tette.

Humoros epizódok és elmélyült fejtegetések; ötletes vágások és kitűnő, villanásnyi riportok színezték egységessé a műfajilag összetett filmet. Milyen tanulságos volt összehasonlítani az énekesztár és a lelkes, pályakezdő tehetség viszonyulását Delila szerepéhez; milyen izgalmas volt figyelemmel kísérni az utolsó jelenet rendező próbáját és színpadi előadását; viszszeomlázni e zárókép díszletmakettjének összeállítására, vagy a kórus próbáját instruáló zeneszerző szenvedélyére! A kiemelkedő dokumentum- és riportrésznyek előtt ezúttal, a magam részéről mégis a közművelési szándéknak és eredményének ítélném a pálmát. A műhelymunka bemutatása, a néző „beavatása”, a „kulisszaititkok” felfedése, a színházi munka mindennapjainak és a premier ünnepélyességének megismertetése, a nézőtéri és a színpad mögötti reakciók láttatása ugyanis a legjobb értelemben vett propagandát szolgálja csupán és önmagában nem elegendő ahhoz, hogy legyűrje az újdonságtól idegenkedő közönség ellenállását. Kármán György és Simó Sándor riportfilmje azonban — Szokolay

Sándor főszereplésével — még a mű megértését is elősegítette: olyan zenéi és tartalmi mozzanatokra hívta föl a figyelmet, amelyeket e magyarázat nélkül az operalátogatók többsége nem venne észre. Szokolay „főszereplését” említettem, mert az ő fűtöttsége, izgatott magyarázó hajlama (ha nem félnék a pejoratív kicsengéstől, a legszívesebben azt mondanám: show-man tehetségét) csakugyan a leglényegesebb tényezője lett a tévé ismeretterjesztő vállalkozásának. Zongorázása, éneklése, szöveghangsúlyozása, alkotói szándékainak elemzése magyarázatot adott komponista sikerére is: gátlástalanul, parttalanul adja át magát érzelmeinek és feltétel nélkül hisz abban, amit csinál. S mert szuggesztivitása a tévé alkotó csoportját és az Operaház gárdáját is magával ragadta, nagyon valószínű, hogy a közönség sem vonja ki magát a tévé alól. A tévénező mindenestre kellemes, tanulságos élménnyel és felcsigázott várakozással kelhetett fel készülke mellől — no meg azzal a kíváncsisággal: vajha minden propaganda-műsor ilyen szellemes, tehetséges és színvonalas produkciót eredményezne!

FEUER MÁRIA